

Prof. dr hab. Teresa Sasińska-Klas
Kolegium Mediów i Komunikacji
Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania
35-225 R z e s z ó w
ul. Sucharskiego 2
e-mail: uhsasins@cyfronet.krakow.pl

Kraków, 19.08.2023r.

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Karoliny Podlewskiej na temat:

**„Dziedzictwo Jana Pawła II jako element budowania marki narodowej
Polski po 2005 r.”**

napisanej pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Radosława Zenderowskiego oraz promotora pomocniczego - dr hab. Moniki Przybysz, prof. UKSW na Wydziale Społeczno-Ekonomicznym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2023, o obj. 569 ss.

Przedstawiona do recenzji dysertacja doktorska mgr Karoliny Podlewskiej napisana została pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Radosława Zenderowskiego wraz z promotorem pomocniczym dr hab., Moniką Przybysz - profesor w Instytucie Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa na Wydziale Teologii UKSW. Praca dotyczy aktualnej, a także społecznie bardzo znaczącej, ale zarazem coraz bardziej kontrowersyjnej w odbiorze społecznym problematyki związanej z pogłębiającym się w ostatnich latach procesem obniżania się wiarygodności przywództwa religijnego i duchowego instytucji Kościoła katolickiego w polskiej przestrzeni publicznej i rolę w tym procesie papieża Jana Pawła II - głowy Kościoła Katolickiego w świecie w latach 1987-2005 (wcześniej - przed wyborem na papieża - metropolity w diecezji krakowskiej), w tym - pozostawionym po śmierci Jana Pawła II, czyli po 2005r. potencjałem w zakresie spuścizny intelektualnej, religijnej, duchowej, przywódczej i jego wykorzystaniem w kreowaniu marki narodowej Polski..

Przedmiotem recenzji będzie szczegółowa ocena, czy rozprawa spełnia warunki zawarte w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora.

Wymogiem ustawowym cytowanego powyżej aktu prawnego dotyczącego trybu i warunków przeprowadzania czynności w postępowaniu w przewodzie doktorskim jest

oryginalność rozwiązania problemu naukowego. Ponadto, rozprawa winna stanowić dowód na to, że jej autor/autorka posiada ogólną wiedzę teoretyczną w danej dyscyplinie naukowej, a także umiejętność prowadzenia pracy naukowej. Biorąc pod uwagę powyższe wymagania ustawowe przygotowano niniejszą recenzję.

Autorka na łamach rozprawy podejmuje temat, jak - w świetle ujawniających się w ostatnich kilkunastu latach w przestrzeni publicznej negatywnych zjawisk w obszarze pamięci o papieżu - wyglądać może implementacja dziedzictwa Jana Pawła II w obszarze szczegółowych polityk, zwłaszcza polityki kulturalnej, a także strategii państwa. W przypadku strategii kwestią, którą autorka dysertacji poddaje analizie jest projekt polskiej marki narodowej. W przygotowanej dysertacji autorce chodzi o to, by zweryfikować, na ile całościowo rozumiane dziedzictwo Jana Pawła II może być włączone do strategii budowania - przez wybrane instytucje życia publicznego w Polsce - marki narodowej.

Już na wstępie należy zaznaczyć, że przedmiot recenzowanej rozprawy doktorskiej został wybrany bardzo trafnie i odważnie przez autorkę pracy. To trudny do realizacji, ale zarazem bardzo ambitny temat dysertacji doktorskiej, który w środowisku badaczy z zakresu nauk społecznych w Polsce nie został do tej pory podjęty i stanowił - już na starcie - duże wyzwanie naukowe dla autorki dysertacji. Nie można było sięgnąć do jakichś obowiązujących wzorców czy uzyskanych doświadczeń w tym zakresie, aby się nimi zainspirować. Należało stworzyć autorską, logicznie zwartą, ale zarazem otwartą poznawczo i analitycznie koncepcję analizy tematu, pozostając wiernym zobowiązaniu do logicznego i rzetelnego wnioskowania o temacie w następstwie dokonanych ustaleń badawczych. Tylko przy przyjęciu takiej postawy badawczej ten trudny temat mógł zostać zrealizowany z uwzględnieniem standardów rzetelności i wiarygodności naukowej obowiązujących w nauce. I tak też się stało, za co należy pogratulować autorce rozprawy już na samym wstępie przedłożonej recenzji i podkreślić, że nie zabrakło Jej determinacji, wnikliwości i rzetelności badawczej, a zarazem otwartości intelektualnej, aby naukowo uporać się z tak odważnie zaprojektowanym tematem. Tak się stało, temat został zaprojektowany w sposób nieszablonowy, następnie podjęty do realizacji na Wydziale Społeczno-Ekonomicznym w UKSW w Warszawie i zrealizowany z wysoce pozytywnym rezultatem.

Przedłożona do oceny rozprawa doktorska stanowi - co należy podkreślić - znaczący poznawczo i pogłębiony wkład w dotychczasowy stan badań dotyczących roli autorytetu głowy Kościoła Katolickiego w okresie długo trwającego pontyfikatu sprawowanego przez Jana Pawła II w latach 1987 - 2005, zarazem ocenę legitymizacji tego przywództwa religijnego w polskiej przestrzeni publicznej, a także - co stanowi główny trzon analizy, centralne pytanie badawcze - jego odbicie w świadomości społecznej w okresie blisko dwóch dekad po odejściu 2.04. 2005r. papieża Jana Pawła II do Domu Ojca i udzielenie - w konsekwencji przeprowadzonych badań naukowych i pogłębionej analizy politologiczno-medioznawczej tematu – odpowiedzim na pytanie

, czy dziedzictwo Jana Pawła II może być elementem budowania przez Polskę marki narodowej.

Analiza struktury i zawartości rozprawy doktorskiej

Tytuł rozprawy w pełni odpowiada zawartości treściowej recenzowanego tekstu. Recenzowana rozprawa doktorska składa się ze: Spisu treści, Spisu skrótów, dot. instytucji i osób, którymi to skrótami autorka będzie się posługiwać w tekście, następnie Wstępu, siedmiu Rozdziałów tekstu podstawowego z wewnętrzną strukturalizacją, Zakończenia, Bibliografii oraz Aneksu zawierającego 11 przeprowadzonych przez autorkę rozprawy wywiadów pogłębionych z ekspertami (w oparciu o opracowany przez nią kwestionariusz wywiadu), następnie spisu ilustracji, spisu tabel i spisu wykresów. Praca liczy łącznie 569 numerowanych stron.

Struktura pracy - już na wstępie należy to podkreślić - jest logiczna i wysoce poprawna merytorycznie. Autorka prowadzi analizę tematu w ramach siedmiu rozbudowanych i wewnętrznie spójnych rozdziałów merytorycznych pracy.

We *Wstępie* autorka nakreśla główne założenia pracy i kieruje uwagę na główny wątek tematyczny pracy, jakim jest dziedzictwo.

W rozdziale I *“Konteksty dziedzictwa”* autorka definiuje, czym jest dziedzictwo i jak jest określane w wiodących dokumentach międzynarodowych oraz opisuje najważniejsze cechy dziedzictwa. Charakteryzuje specyfikę dziedzictwa odniesionego do kultury, pamięci zbiorowej (aspekt świadomościowy) oraz kanonu kulturowego rozumianego w wymiarze normatywnym.

Rozdział II pracy *“Marka narodowa i branding kraju”* zawiera analizę podstawowych pojęć z zakresu marketingu takich, jak: marka narodowa, branding narodowy, tożsamość marki narodowej. Następnie autorka przechodzi do opisu modeli marki narodowej oraz brandingu narodowego.

Rozdział III pracy *“Metodologia pracy”* stanowi syntetyczny zarys założeń metodologicznych oraz charakterystykę podstawowych narzędzi badawczych przyjętych dla potrzeb pracy.

W rozdziale IV *“Dziedzictwo Jana Pawła II w badaniu metodą sondażu”* autorka opisuje sposób, w jaki wykorzystwała metodę sondażu opinii publicznej dla zebrania danych o odbiorze postaci Jana Pawła II w oczach polskiej opinii publicznej.

Rozdział V pracy, kolejny rozdział zawierający wyniki badań empirycznych zatytułowany *“ Studium przypadku dziedzictwa Jana Pawła II - analiza wybranych instytucji papieskich ”* zawiera omówienie trzech instytucji papieskich działających w polskiej przestrzeni publicznej i ich udział w kreowaniu dziedzictwa. Są to następujące instytucje usytuowane w Warszawie: Fundacja „Dzieło Nowego Tysiąclecia”, Centrum Myśli Jana Pawła II oraz Muzeum Jana Pawła II i Kardynała Wyszyńskiego.

Rozdział VI pracy *“Analiza wywiadów pogłębionych z ekspertami”* prezentuje omówienie odpowiedzi ekspertów odnośnie znaczenia dziedzictwa Jana Pawła II w jego wymiarze prospołecznym oraz w tzw. trudnym wymiarze - najnowszym, związanym z ujawnianiem braku reakcji lub zaniechań reagowania przez Karola Wojtyłę jako metropolity w diecezji krakowskiej, a następnie - po wyborze w 1978r. - papieża Jana Pawła II na głowę Kościoła Katolickiego w świecie. Autorka pokazuje w analizie osiągnięcia, jak i błędy w zarządzaniu dziedzictwem Jana Pawła II, a następnie reakcję na krytykę postawy Jana Pawła II w obliczu afer i nadużyć seksualnych. Rozdział zamyka analiza dotycząca sposobu wykorzystania dziedzictwa Jana Pawła II w strategii budowy marki narodowej Polski.

Rozdział VII *“ Dziedzictwo Jana Pawła II w polskiej marce narodowej ”* podejmuje analizę tematu w odniesieniu do takich kwestii, jak: model marki narodowej w ujęciu Keitha Dinnie, dziedzictwo Jana Pawła II w dokumentach strategicznych dotyczących promocji Polski, w marce narodowej Polski, rozważa możliwość wykorzystania alternatywnych koncepcji postaci papieża Jana Pawła II do wsparcia promocji narodu i na koniec - promocji dziedzictwa Jana Pawła II z wykorzystaniem *nowych nowych mediów*, w tym przypadku - w Internecie.

Analizę zamyka **Zakończenie** zawierające refleksje autorki pracy, często zabarwione krytycznie, odnośnie tego, dlaczego tak niewiele sukcesów można odnotować w podejmowanych działaniach mających na celu promowanie dziedzictwa Jana Pawła II w polskiej przestrzeni publicznej.

Cel i ocena podjętej problematyki badawczej

Celem rozprawy doktorskiej jest - jak wspomniano wcześniej - zweryfikowanie, czy i na ile dziedzictwo Jana Pawła II do chwili obecnej, jak i na przyszłość, w stopniu większym, niż dotychczas, może zostać włączone do strategii budowania przez Polskę marki narodowej. Jak przedstawia się dotychczasowy stan zarządzania dziedzictwem Jana Pawła II, od momentu Jego śmierci w 2005r. aż do chwili obecnej, czyli do 2023r. Jakie są efekty tego procesu, a także źródła ograniczonego sukcesu bądź niepowodzeń w tym zakresie?

Tak zakreślony cel pracy należy uznać za poprawny pod względem metodologicznym i otwierający nowe pole badawcze.

Temat pracy, ponieważ jest wysoce aktualny, a zarazem znajduje się w toku ewolucji, jeśli idzie o jego wymiar publiczny, zwłaszcza medialny, posiada dynamiczny charakter i ze względu na swoją „świeżość” jest - na ten moment - niewystarczająco osadzony i opracowany w literaturze przedmiotu. Z tego względu należy uznać wkład badawczy i analityczny autorki pracy za pionierski i wnoszący nowe, naukowo istotne ustalenia dla podjętego przez nią tematu.

Uważny ogląd badawczy zrealizowany przez autorkę rozprawy, czyli zastosowanie wielu narzędzi badawczych do analizy, tj. badanie typu *case study*, wywiady pogłębione z ekspertami, badanie pomocnicze metodą *desk reserch*, jest przydatny dla analizy podjętego tematu, jak i na przyszłość, jako efekt z przeprowadzonej analizy może zostać wykorzystany nie tylko w wymiarze teoretycznym, w zakresie konstruowania założeń dla przyszłej komunikacji marketingowej oraz zarządzania kryzysowego, z którym mamy do czynienia obecnie, ale także praktycznym, bowiem dostarcza wielu istotnych informacji o charakterze poznawczym, a także postulatów i wniosków o charakterze socjotechnicznym, które mogą być przydatne i wykorzystane w zakresie tego, jak kształtować, a także wpływać na opinię publiczną w toku prowadzonych rozważań, debat publicznych dotyczących przywództwa instytucjonalnego Kościoła Katolickiego w połączeniu z

połączającym się kryzysem duchowego przywództwa liderów religijnych działających w obrębie wspólnoty Kościoła, w tym przypadku w odniesieniu do Polski.

Załączone w aneksie pracy przeprowadzone przez autorkę pracy wywiady z ekspertami (zanonimizowane) stanowią wysoce wartościowe źródło wywołane, co należy tu odnotować. Niełatwo jest pozyskać uwagę i czas 11 merytorycznie bardzo trafnie dobranych ekspertów w ramach badanego tematu i uzyskać w toku prowadzonego wywiadu szczere, a zarazem wiele wnoszące do analizowanego tematu informacje. A tak się stało w tym przypadku i zebrane wywiady wnoszą wiele zwracających uwagę badacza (jak i recenzenta) przemyśleń oraz wyrażonych ocen, które - następnie - autorka dysertacji poddała pogłębionej refleksji i wnioskowaniu.

Analiza materiału empirycznego zebranego w wyniku zastosowanego postępowania badawczego jest udokumentowana wyczerpująco, zarówno w warstwie opisowej, jak i w formie graficznej oraz tabelarycznej, a także wizualnej, co czyni ją przystępną w odbiorze i przejrzystą. Wnioskowanie o zebranych materiale jest poprawne, spójne i logiczne.

Źródła, terminologia, język i poziom edytorski analizy

Recenzowana rozprawa doktorska oparta jest na stosunkowo aktualnej polskiej i nielicznie wykorzystanej obcojęzycznej literaturze przedmiotu. Bibliografia załączona do pracy jest obszerna.

Autorka wydzieliła w załączonej Bibliografii Źródła i Opracowania. To nieprawidłowy podział, bowiem opracowania to też źródła. Zarówno źródła, jak i opracowania to źródła zastane. Autorka sięga także po źródła wywołane, którymi są zrealizowane przez nią wywiady z ekspertami, co zawiera Aneks pracy.

Zauważalną słabością przedstawionej bibliografii jest brak jej ustrukturyzowania, co powinno mieć miejsce w dysertacji doktorskiej, czyli pracy na stopień naukowy, a więc podział na: pozycje książkowe, rozdziały w pracach zbiorowych, artykuły naukowe, artykuły prasowe/popularnonaukowe, dokumenty i źródła urzędowe oraz netografia. Tego - niestety - brak w przedłożonej do oceny rozprawie i oceniam to jako jej słabość

Raz jeszcze pragnę podkreślić, że rozprawa napisana jest przez autorkę jasnym i klarownym językiem. Zdarzają się jednak drobne potknięcia, głównie są to tzw. literówki, które w prosty sposób można będzie wyeliminować. To, co zwraca uwagę, to fakt, że jest to

poprawna językowo i logicznie analiza tematu. Przypisy zamieszczone w pracy są przedstawione prawidłowo.

Podjęta przez autorkę rozprawy analiza tematu coraz częściej, zwłaszcza w ostatnim okresie czasu, w odbiorze społecznym jest traktowana jako kontrowersyjna. Przedłożona dysertacja może przyczynić się do zmniejszenia czy wręcz osłabienia tego negatywnego wydzźwięku. Pozwoli to na wykorzystanie wyników badań, uzyskanych w wyniku analizy tematu podjętego przez doktorantkę, do wzbogacenia wiedzy z zakresu procesu zarządzania marką w procesie sterowania społecznego, także w wymiarze promowanych wartości oraz podwyższy jakość działań podejmowanych w zakresie marketingu medialnego i politycznego dla realizacji celów związanych z legitymizacją wiarygodnych i obdarzonych zaufaniem społecznym ważnych aktorów życia publicznego. A do takich zaliczyć należy niewątpliwie postać papieża-Polaka Jana Pawła II.

Weryfikacja hipotez badawczych

Autorka rozprawy przyjęła już we Wstępie do pracy jako główną tezę badawczą, którą sformułowała następująco:

“ Dziedzictwo Jana Pawła II nie powinno być elementem strategii marki narodowej Polski” (s.9).

Należy stwierdzić, że autorka przedwcześnie nazwała powyższe założenie tezą. To, co przedstawiła powyżej i umieściła już we Wstępie do pracy, to odpowiedź na dwie hipotezy badawcze, które następnie - poprzez prowadzone badania oraz pogłębioną analizę tematu w oparciu o zastosowane narzędzia badawcze, w tym przypadku zastosowano triangulację narzędzi badawczych - zostały zweryfikowane, a następnie odrzucone. Hipoteza staje się tezą dopiero po dokonaniu jej weryfikacji, a nie przed nią. W takim przypadku mamy do czynienia z góry przyjętym założeniem, poprzedzającym cały proces badawczy, co jest nieuprawnionym zabiegiem, rozbieżnym ze standardami metodologicznymi w zakresie nauk społecznych. I to należy skorygować od strony językowej.

Dodatkowo, autorka przyjęła cztery hipotezy pomocnicze, które - w konsekwencji - pozwoliły na przeprowadzenie rzetelnej oraz wnikliwej analizy tematu. Wszystkie te cztery hipotezy potwierdziły się - w toku ich weryfikacji - z wynikiem pozytywnym. Dysertacja - można wnioskować - zawiera potwierdzenie zasadności przyjętych od strony metodologicznej hipotez, które poddane zostały weryfikacji.

Należy podkreślić, że przedstawione treści w rozdziałach rozprawy napisane zostały w ramach dyskursu naukowego stosowanego w analizie zjawisk i procesów w obszarze nauk społecznych z zauważalnym dystansem i obiektywizmem prezentowanym przez autorkę w całości rozprawy. Taki typ narracji koresponduje z precyzją stawianych pytań badawczych, a następnie z pełną weryfikacją zbudowanych dla potrzeb badań hipotez.

Rozprawa jest przekonującym przykładem dociekań politologicznych, pomimo, że napisana została w konwencji podejścia interdyscyplinarnego, uwzględniającego wymiar medioznawczy, czyli problem rozważany w zakresie tak marketingu politycznego, jak i komunikacji marketingowej i dotyczy kreowania marki, co oceniam wysoce pozytywnie. Jest to w pełni zrozumiałe i naukowo przydatne, bowiem zauważalna często występująca bliskość tematyczna na styku nauki o polityce i administracji oraz nauk o mediach o komunikacji społecznej w coraz większym stopniu skłania badaczy do łączenia w analizie rzeczywistości społecznej różnych obszarów i podejść badawczych, zwłaszcza w obszarze dyscyplin pokrewnych. W tym wyraża się interdyscyplinarność podejścia badawczego i to należy ocenić jako twórcze oraz inspirujące podejście do analizy naukowej podjętego przez doktorantkę tematu.

Przedstawiony na końcu rozprawy wykaz bibliograficzny dzieł i cytowanych dokumentów przedstawia to, co powinno się w analizie tematu uwzględnić w zakresie pozycji podstawowych.

Niemniej jednak zauważalną słabością przedstawionej bibliografii jest brak jej ustrukturyzowania, co powinno mieć miejsce w dysertacji doktorskiej, czyli pracy na stopień naukowy, ukazując warsztat naukowy doktoranta, a więc podział na pozycje książkowe, rozdziały w pracach zbiorowych, artykuły naukowe, artykuły prasowe, dokumenty i źródła urzędowe oraz netografia. Tego - niestety - brak w przedłożonej do oceny rozprawie i oceniam to jako jej słabość.

Język analizy - w toku weryfikacji przyjętych hipotez badawczych - wskazuje na umiejętności powiązania wielu elementów konstytuujących założenia w zakresie polityki publicznej, a w jej obrębie - kreowania marki z jej możliwościami o charakterze stosowanym, praktycznym. Autorka rozprawy te umiejętności analityczne ujawniła w wysoce obiecującym stopniu na kartach przygotowanej rozprawy. To należy - w opinii recenzenta - szczególnie podkreślić jako niewątpliwy atut przeprowadzonej przez doktorantkę analizy tematu.

Reasumując pracę oceniam bardzo wysoko i uznaję za przykład rzetelnego, a równoległe - twórczego podejścia do tematu. Praca doktorska mgr Karoliny Podlewskiej zasługuje na wysoce pozytywną ocenę ze względu na zawarty w przeprowadzonej na łamach dysertacji analizie stopień wrażliwości i wnikliwości badawczej oraz dojrzałości analitycznej prezentowany przez doktorantkę, a także jakość zaprezentowanej analizy, co skłania do wniosku, że praca zasługuje na wysokie uznanie naukowe, które w tym miejscu należy szczególnie podkreślić. Obiektywizm analizy jest jej cechą wyróżniającą i trudno go zakwestionować.

Praca opiera się na wykorzystaniu trzech narzędzi badawczych. Pierwszym z nich był sondaż przeprowadzony *online* z wykorzystaniem kwestionariusza internetowego techniką CAWI (Computer-Assisted Web Interviewing) na niereprezentatywnej grupie respondentów. Dobór próby dokonany został metodą kuli śniegowej (w jęz. ang. *snowball sampling*), który jest pewną formą doboru celowego. Respondenci odpowiadający na pytania ankiety sami wskazywali następne osoby, które polecali bądź zachęcali do udziału w badaniach, zwłaszcza przez udostępnianie kwestionariusza ankiety w mediach społecznościowych. W ten sposób uzyskano 1238 wypełnionych odpowiedzi na pytania ankiety. Tematem ankiety były wybrane kwestie dotyczące dziedzictwa Jana Pawła II takie, jak: pamięć o papieżu, skojarzenie wybranych pojęć, wartości i zjawisk z dziedzictwa Jana Pawła II, elementów dziedzictwa Jana Pawła II w marce narodowej Polski oraz przewidywać co do przyszłości dziedzictwa Jana Pawła II. Autorka sceptycznie odnosi się to faktu niereprezentatywności odnośnie uzyskanych wyników, jednak należy zwrócić uwagę, że nie jest to najważniejsze. Istotne jest to, i należy uznać to za sukces ankiety przeprowadzonej metodą CAWI, że doktorantka uzyskała imponującą ilość odpowiedzi od bardzo zróżnicowanej wewnętrznie kategorii odbiorców mediów społecznościowych, dla których treść pytań ankiety dotycząca dziedzictwa Jana Pawła II w świadomości społeczeństwa polskiego raczej trudna była do

zakwalifikowania jako magnetyzująca ich uwagę i zainteresowanie tematem. W sumie ta próba udziałowa to tzw. “nadaktywni” odbiorcy mediów społecznościowych, którzy - co można uznać za sukces badawczy - pozytywnie zareagowali na zaproszenie do udziału w ankiecie i zaprezentowali w udzielanych odpowiedziach swoje przemyślenia dot. dziedzictwa dorobku Jana Pawła II.

Kolejnym narzędziem zastosowanym w badaniu tematu dotyczącego pamięci i dziedzictwa Jana Pawła II w wymiarze instytucjonalnym były trzykrotne studia przypadków (*case study analysis*) obejmujące działalność takich instytucji papieskich, jak:

Fundacja “Dzieło Nowego Tysiąclecia” powołana w 1999r. przez Konferencję Episkopatu Polski,

Centrum Myśli Jana Pawła II funkcjonujące od 2006r. jako instytucja kultury w Warszawie oraz

Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego powołane do życia w Warszawie w 2010r. i usytuowane w kompleksie świątyni Opatrzności Bożej w Wilanowie .

Treścią badania było zrekonstruowanie modelu papieskiego dziedzictwa realizowanego przez wybrane instytucje oraz ustalenie, jaki jest wpływ tych instytucji na kształt dziedzictwa Jana Pawła II. Autorka na s. 393-394 przedstawia własne, wysoce trafne kategoryzacje modelu dziedzictwa w zakresie zachowania pamięci o nim, realizowane przez te trzy instytucje. I tak Fundacja “Dzieło Nowego Tysiąclecia “ w realizowanych działaniach, to **“żywy pomnik”**, Centrum Myśli Jana Pawła II - **koncentruje się na promowaniu dziedzictwa uniwersalnego**, a Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego - wpisuje się w **politykę historyczną państwa promując kanon narodowy**. Analiza typu *case study* okazała się być bardzo trafnym doborem podejścia metodologicznego do tak zaprojektowanego charakteru i kierunku tego etapu badań.

Ostatni z trzech przyjętych do realizacji narzędzi badawczych stanowiły wywiady pogłębione z ekspertami. Załączone w aneksie pracy przeprowadzone przez autorkę pracy wywiady z 11 starannie dobranymi ekspertami (zanonimizowane) stanowią wysoce wartościowe źródło wywołane, co należy tu odnotować.

Nielatwo jest pozyskać uwagę i czas na udział w badaniach 11 merytorycznie bardzo trafnie dobranych ekspertów w ramach badanego tematu i uzyskać w toku prowadzonego wywiadu szczere, a zarazem wiele wnoszące do analizowanego tematu informacje. A tak się stało w tym przypadku i zebrane wywiady wnoszą wiele zwracających uwagę badacza (jak i recenzenta) przemyśleń oraz wyrażonych ocen, które - następnie - autorka dysertacji poddała pogłębionej refleksji i wykorzystała we wnioskowaniu z zebranego materiału badawczego.

Informacje pozyskane w toku prowadzonych wywiadów pogłębionych przyczyniły się w znaczącym stopniu do obalenia pierwszej i drugiej hipotezy badawczej, a zarazem skonstruowania tezy głównej pracy, wskazującej na to, że “dziedzictwo Jana Pawła II nie powinno być elementem strategii marki narodowej Polski”. Innymi słowy, nie potwierdziło się pierwotne założenie autorki, że dziedzictwo narodowe Jana Pawła II winno być elementem strategii marki narodowej Polski.

Na koniec należy podkreślić, że recenzowana rozprawa doktorska w pełni zasługuje na wydanie drukiem w formie publikacji książkowej, bowiem przybliży ona czytelnikom (głównie doktorantom i studentom nauk politycznych, dziennikarstwa i komunikacji społecznej, socjologii, teologii, zarządzania i in. oraz pracownikom naukowym zainteresowanym powyższym tematem) wiedzę w zakresie tego, na czym polega proces komunikacji marketingowej realizowany przez różne instytucje w przestrzeni publicznej, jakie uwarunkowania wpływają na efektywny proces kreowania, a następnie zarządzania marką, w czym wyraża się zarządzania kryzysowe i jak je realizować itp.

Ta przyszła pozycja książkowa - można wstępnie przewidywać - znajdzie wielu czytelników oraz dostarczy wiarygodnych argumentów do dyskusji, bowiem jest wartościowym oraz rzetelnym opracowaniem naukowym.

Konkluzja

Po starannej lekturze dysertacji i dokonanej ocenie stwierdzam, że mgr Karolina Podlewska przedstawiła wartościową pod względem naukowym oraz praktycznie użyteczną rozprawę doktorską. Przedłożona rozprawa doktorska wnosi znaczący wkład w analizę tematu i stanowi oryginalne rozwiązanie podjętego przez w/w w toku analizy problemu naukowego. Kandydatka - poprzez przeprowadzoną analizę - udowodniła, iż posiada ogólną wiedzę teoretyczną w dyscyplinie nauki o polityce i administracji oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej i dokumentowania jej efektów.

Stwierdzam, że rozprawa doktorska spełnia wymagania zawarte w Prawie o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz postępowaniu o nadanie tytułu profesora, a następnie Ustawa z dnia 3 lipca 2018r. - Przepisy wprowadzające

ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz.U. 2018 poz. 1669) i w związku z powyższym

wnoszę o dopuszczenie mgr Karoliny Podlewskiej do dalszych etapów postępowania związanego z uzyskaniem stopnia doktora w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o polityce i administracji.

Teresa Sasińska-Klas